

становил добрей рекомендації для оцeny справно́сти całego systemu poboru myta сплавного. Do powyżej przedstawionej problematyki nawiązują oczywiście zwolnienia od konieczności poboru myta сплавного. Takie ulgi zastosowano w wybranych wypadkach w roku 1846 w odniesieniu do bali i desek przewożonych na tratwach. Głównie jednak kwestia dotyczyła transportów wojskowych, a odnotowano ją oddzielnie już w ustawie o opłacie сплавного w Warszawie. Szczególnie znamienym jest, iż od opłaty сплавной w Królestwie Polskim uwolniono finalnie w okresie Wiosny Ludów właśnie wszystkie statki wojskowe. Uwalnianie wodnych transportów wojskowych od konieczności uiszczania opłat сплавных miało oczywiście wydźwięk nie tylko ekonomiczny, ale i polityczny – szczególnie w świetle nasilającej się rosyjskiej interwencji w okresie Wiosny Ludów.

УДК 930:675:338.5(477.83)“18-19”

ЗНАЧЕННЯ ШКІРИ МИСЛИВСЬКИХ ВИДІВ ТВАРИН У ГАЛИЧИНІ В СЕРЕДИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

О. Р. Проців

**(Івано-Франківське обласне управління лісового
та мисливського господарства, м. Івано-Франківськ)**

Висвітлено статистику добування хутрових видів дичини у Галичині. Зазначено вартість шкіри та хутра дичини у розрізі її видів. Визначено залежність якості хутра та її вартості від сезонності добування. Проведено порівняльний аналіз кількості добутих хутрових тварин Галичини та Другої Речі Посполитої з іншими країнами Європи досліджуваного періоду. Показано експортно-імпортні напрями реалізації шкірок з дичини. Встановлено частку вартості шкірок у структурі доходів галузі мисливського господарства.

Ключові слова: мисливство; полювання; хутро; Галичина; Австро-Угорська імперія; торгівля.

The article provides statistics on the extraction of feral species of game in Galicia in terms of species. The cost of leather and furs of game in terms of species is specified. The dependence of the quality of fur and its value on seasonality of extraction is determined. A comparative analysis of the number of fur-bearing animals of Galicia and the Second Commonwealth with other European countries of the studied period was conducted. The export-import directions of realization of game leathers are investigated. The share of the cost of the leathers in the structure of income of the hunting industry was established.

Key words: hunting; fur; Galicia; Austro-Hungarian Empire; trade.

Постановка проблеми. Нині в Україні наявний низький рівень використання побічних продуктів галузі мисливського господарства, зокрема шкіри мислив-

© О. Р. Проців, 2017

ських видів тварин. А це сприяло б підвищенню ефективності галузі мисливського господарства. Дослідження даної проблематики в історичному контексті дасть змогу врахувати місцеві особливості для розв'язання проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічні, правові, історичні аспекти використання шкіри мисливських видів тварин у Галичині досліджуваного періоду висвітлювались у працях А. Денисова, М. Мнішека, С. Павліка, М. Реймана, Я. Гейншторфа, М. Лаврука, М. Грушевського, Я. Зеленчука. Проте деякі проблеми розглянуто побіжно, і вони потребують подальшого дослідження.

Мета статті – проаналізувати історичні, економічні, правові аспекти використання шкіри мисливських видів тварин у Галичині в середині XIX – на початку XX ст.

Для досягнення поставленої мети слід виконати такі завдання:

– проаналізувати чинні нормативно-правові акти Галичини, а також практику їх правозастосування щодо використання шкіри мисливських видів дичини;

– здійснити порівняльний аналіз вартості шкіри та хутра мисливських видів тварин, їх використання за адміністрування оподаткування їхнього експорту та імпорту.

Виклад основного матеріалу. Мисливська галузь володіє різноманітними матеріальними активами: м'ясом дичини, її хутром або шкірою (залежно від виду дичини), а також нематеріальними активами, до яких можна віднести добути мисливцем трофеї, кількість добутої дичини, участь у мисливських виставках, влучність пострілів.

Історичні джерела завідчують, що шкіра мисливських видів тварин мала віддавна велике значення. Ще до обігу будь-яких грошей за часів Київської Русі шкіра куниці виконувала функцію грошей. Так, одна шкірка куниці отримала назву “куна”¹, а за правління в Київській Русі у X ст. князя Володимира шкірки куниць цінувались нарівні з грошима².

Мисливське господарство в кожний історичний період мало велике господарське значення. Дослідники зазначали, що торгівля шкірою дичини у Середні віки за значенням і вартістю прирівнювалась до торгівлі кіньми³.

Історичні джерела засвідчують, що лише відповідно до статистичної інформації про обробку шкіри мисливська галузь в Австро-Угорській імперії отримувала в 1898 р. доходу на суму 412 тис. крон (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість добутої дичини, вартість однієї шкіри та отриманий дохід в Австро-Угорській імперії (1898 р.)

Вид тварини	Добуто, голів	Вартість однієї шкірки, крон	Дохід, крон
1	2	3	4
Олень	9321	6,0	55 926

¹ Хрестоматія із зоології / упор. А. М. Охріменко, Е. В. Шухова. – К.: Рад. шк., 1988. – С. 102.

² Денисов А. Все об охоте. – К.: Книга-Сервіс, 1996. – С. 6.

³ Mniszek Tchorznicki M. Polskie prawo łowieckie w wiekach średnich. – Warszawa, 1935. – S. 14.

Закінчення табл. 1

1	2	3	4
Лань	2628	4,0	10 512
Козуля	54 782	1,0	54 782
Серна	6529	2,0	13 058
Дикий кабан	2449	3,0	7347
Заєць і кролик	1 175 259	0,2	235 051
Ведмідь	29	5,0	145
Вовк	142	2,0	284
Рись	34	1,0	34
Лисиця	24 432	0,9	21 988
Куниця	4257	0,5	4257
Тхір	17 603	0,3	5280
Видра	920	1,0	920
Борсук	2928	1,0	2923
Усього			412 663

Аналіз показав, що аналогічні доходи приносить реалізація рогів і чучел диких тварин⁴.

Статистична інформація того часу засвідчує, що високі ціни на зовнішніх ринках мотивували товаровиробників експортувати шкірки дичини та свійських тварин. Так, вартість вивезених з Австро-Угорської монархії заячих і кролячих шкірок 1894 р. становила 379 256 зол., 1895 р. – 543 610 зол., 1896 р. – 252 470 зол. У 1896 р. найбільше шкірок було вивезено до Німеччини (186 800 зол.) і Бельгії (58 360 зол.). Експорт шкір козулі з Австро-Угорщини 1894 р. становив 2 262 755 зол., 1895 р. – 2 056 985 зол., 1896 р. – 1 768 720 зол. Шкірки козуль вивозили переважно в Німеччину, Францію, Швейцарію, Сполучені Штати. Загальна вартість вивозу з Австро-Угорщини дичини, шкірок козуль, зайців, кролів, а також хутра мисливських тварин у 1896 р. становила 4 027 420 зол.

До Австро-Угорщини мисливську продукцію також імпортували (табл. 2).

Таблиця 2

Імпорт мисливської продукції, зол.

Рік	Заячі та кролячі шкірки	Шкіри козуль	Хутро	Дичина
1894	174 150	606 345	863 900	32 480
1895	267 620	751 960	696 900	32 695
1896	130 810	505 910	568 100	41 648

⁴ Ekonomiczno-społeczne znaczenie łowiectwa // Łowiec Polski. – 1902. – № 24. – S. 384–385.

Вартість імпортованої мисливської продукції в 1896 р. склала 1 246 468 зол., експорту – 4 027 420 зол., що становило позитивне торгове сальдо для Австро-Угорщини на суму 2 780 952 зол.⁵

Велике значення для вартості шкірки мав час її добування. Найбільше цінували шкірки тварин, добутих у зимовий період⁶. Були й особливості їх реалізації. Зокрема, у Царстві Польському в середині ХІХ ст. туші добутої дичини реалізовували разом зі шкірою⁷, в інших країнах Європи – окремо.

У 20-х рр. у Другій Речі Посполитій вартість шкірок дещо коливалась (табл. 3).

Таблиця 3

Вартість шкірок і хутра дичини в Другій Речі Посполитій (1926 р.)⁸

Вид тварин	Мінімальна ціна, злотих	Максимальна ціна, злотих
1	2	3
Лисиця звичайна	10	60
Тхір	2	25
Лисиця біла	100	500
Лисиця фарбована (чорна, коричнева, сіра)	80	300
Куниця лісова	20	100
Куниця кам'яна	20	100
Видра звичайна	15	100
Видра експортована	150	400
Видра фарбована	150	450
Скунс американський натуральний	8	50
Кролик	0,50	5
Заєць	2	5
Тюлень натуральний імпортований	150	200
Ондатра	15	20
Бобер американський	60	300
Бобер камчатський	200	500
Борсук	75	100
Кріт	0,40	2,50

⁵ Pawlik S. Hande lzwie ryzuną, rybami i rakami w Galicyi // Łowiec. – 1899. – № 1. – S. 2–6.

⁶ Reuman M. Gospodarstwo łowieckie z historią starożytną łowiectwa polskiego. – Warszawa: Drukarnia Orgelbranda, 1845. – S. 602.

⁷ Upominek dla gospodyń // Haliczanie, kalendarz z powszechnym narokiem pańskim 1853. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1853. – S. 35.

⁸ Cennik skór i futer // Łowiec Polski. – 1926. – № 6. – S. 91.

1	2	3
Нутрія	20	75
Коза біла	30	65
Ведмідь білий або бурий	200	1000
Коти чорні сибірські	7	15
Кролики білі імпорتنі	2	8
Горностай	2	40

У 30-х рр. XX ст. на Львівському ринку найвище цінувалась видра. Шкіра невиченої видри коштувала 90–110 злотих, лісової куниці – 70–90 злотих, вовка – 15–35 злотих, лисиці – 35 злотих, тхора – 10–30 злотих, борсука – 12 злотих, горностая – 6–12 злотих. Найдешевше вартувала шкірка білки – 60–70 грошів⁹. Одного зайця зі шкірою у Львові можна було придбати за 3,5 злотового, тоді як без шкіри – за 2,2–2,75 злотового, тобто вартість однієї заячої шкіри становила 1 злотий¹⁰.

Вартість хутра дичини у Польщі 1932 р. різнилась: куниці – 72–80 злотих, видри – 90–100 злотих, лисиці – 40 злотих, тхора – 18 злотих, борсука – 8–10 злотих, білки – 1 злотий, горностая – 7–8 злотих, зайця – 70–80 грошів, кролика – 40–80 грошів, шкіра козулі коштувала 1,5–2 злотих, шкіра оленя – 5–8 злотих, шкіра кабана – 7–10 злотих¹¹. Дещо дешевші ціни фіксували на ринку Львова у травні 1932 р. за шкіру оленя (4–5 злотих), кабана (4–6 злотих), а за козулячу шкіру потрібно було сплатити 2–2,5 злотового, куниці – 70–80 злотих, видри – 90–100 злотих, лисиці – 25–40 злотих, тхора – 12–16 злотих, борсука – 3–15 злотих, білки – 1–1,2 злотового, горностая – 7–8 злотих, зайця – 0,9 злотового. 1 кг м'яса кабана коштував 50 грошів, качка – 2 злотих за голову, а вальдшнеп – 2,5 злотового¹². Для запобігання браконьерству в Другій Речі Посполитій, відповідно до ст. 53 Мисливського закону 1927 р., заборонялось продавати шкіру дичини після 10-денного терміну від запровадження охоронного часу на відповідний вид¹³.

Із метою інформування потенційних продавців шкірок дичини у фаховій мисливській періодичній пресі публікували інформацію про їхню вартість на Берлінському ринку за гуртового продажу. Як у Польщі, в Німеччині найвище цінували шкірку видри – 65 марок, темного відтінку – 80 марок. Також високо цінувалась шкірка лісової куниці, добутої взимку (85–95 марок), кам'яна куниця, добута взимку, вартувала від 55 до 65 марок, а шкірка куниці поганої якості – 20–30 марок. Хутро лисиці оцінювали від 14 до 38 марок, тхора – 8–18 марок, борсука (залежно від розмірів шкірки) – 4–6 марок, зайця – 0,4–1,2 марки; шкіра козулі коштувала

⁹ Wiadomości handlowe // Łowiec Polski. – 1932. – № 3. – S. 58.

¹⁰ Wiadomości handlowe // Łowiec. – 1931. – № 24. – S. 372.

¹¹ Wiadomości handlowe // Łowiec. – 1932. – № 4. – S. 40.

¹² Wiadomości handlowe // Łowiec. – 1932. – № 10. – S. 126.

¹³ Kilka słów o Polskim Prawie łowieckim // Łowiec. – 1928. – № 15. – S. 238–239.

1,6–3 марки, білки – 5–85 пфенінгів, ласки – 1 марку, горностая – 5 марок; 1 кг оленьчої шкіри – 70 пфенінгів, лані – 1,1 марки¹⁴.

За підрахунками німецьких дослідників того часу Лунса та Бігера, у 20-х рр. XX ст. у Німеччині мисливське господарство щорічно поставляло на ринок шкір на суму 2,5 млн марок і хутра на суму 3 млн марок, тоді як загальний дохід мисливства становив приблизно 27 млн марок¹⁵, причому лише м'яса дичини реалізовувалось 20 млн кг на 25 млн марок¹⁶. Тобто п'яту частину доходу мисливства, на думку Лунса та Бігера, в Німеччині становив дохід від хутра та шкір добутої дичини.

Реалізація й обробка шкіри дичини була причиною насмішок над ідеологічними противниками. Так, у статті “Собачі шкіри” наголошено на низькому економічному рівні мисливського господарства в Радянському Союзі, що призводить до виробництва малої кількості шкір. Тому для зменшення дефіциту мисливці мусили добувати бродячих собак¹⁷.

Як засвідчують історичні джерела, гуцули були добре вмотивовані, щоб добувати хутрову дичину¹⁸. Куніця у міжвоєнний період коштувала, як корова, –

¹⁴ Wiadomości handlowe // *Łowiec Polski*. – 1930. – № 2. – S. 36.

¹⁵ *Gieysztor J. Znaczenie gospodarstwa czelowiektwa w Niemczech* // *Łowiec Polski*. – 1935. – № 30. – S. 585.

¹⁶ *Przegląd prasy zagranicznej* // *Łowiec Polski*. – 1928. – № 21. – S. 330–331.

¹⁷ *Psie skóry* // *Łowiec Polski*. – 1930. – № 6. – S. 113.

¹⁸ Шкіра дичини з давніх давен високо цінувалась на Гуцульщині. Вичинкою шкір із впольованих звірів і пошиттям із них одягу займалась вся сім'я (*Лаврук М. М.* Гуцули Українських Карпат (Етнографічне дослідження): монографія. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – С. 81). На Гуцульщині найбільше цінувалось хутро куніці. Шкірками з куніці сплачували податки. Зокрема, у селах Рибне, Здвижин, Кути в 1565 р. кожен тяглий рільник, який займав дворище, повинен був віддати домінії, крім інших поборів, три куніці або 20 грошів за кожну з них (*Грушевський М. С.* Історія України-Руси: в 11 т., 12 кн. / редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 1991 – Т. 1. – С. 28), а кріпаки з Рахова в 1600 р. також давали 14 шкірок куніць за користування панськими наділами та пасовиськами (Гуцульщина. Історико-етнографічне дослідження / відпов. ред. Ю. Г. Гошко. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 156).

За спогадами жителя Верховини Волинюка Дмитра Павловича, в 60-х рр. XX ст. лише у с. Голови мисливець Михайло Місюк виставляв на куніць більше ніж 150 капканів. За мисливський сезон він добував до 120 куніць. Зазначається, що деякі вправні гуцули за рік добували по 600 білок, використовуючи для цього спеціально пристосовану вогнепальну зброю марки “Белка”.

У цей період на Гуцульщині з метою зменшення чисельності вовків, які завдавали збитків, заохочували їх добування. Доказом добутого вовка була здача шкіри. Колгоспи преміювали мисливців за здачу шкіри вовка 500 радянськими рублями та двома вівцями, а в деяких випадках преміювали також кукурудзяною мукою, борошном вищого гатунку та цукром.

На Гуцульщині мисливці мали план здачі шкірок білок, куніць, лисиць, рисі та вовка на суму 1500 руб. Обов'язково після ліцензійного полювання на оленя, козулю, кабана шкіру необхідно було здати у заготконтору, і лише тоді закривали ліцензію (*Зеленчук Я. І.*

100–110 злотих, шкіра тхора – 30–40 злотих, лисиці – 25 злотих. Проте найдорожче цінувалась шкірка видри – 300 злотих¹⁹. Описано випадки, коли у розпалі весілля староста лишав гостей та йшов до лісу, щоб перевірити капкани, і невдовзі повертався на закінчення весілля. Слід зазначити, що гуцули, які незаконно добули козулю, не приносили додому шкіру, щоб себе не видати. Але часто на Гуцульщині мисливці тримали у своїх хатах шкіри ведмеда, які власноруч добували. Цей трофей був предметом гордості для них²⁰.

Знаний український етнограф у своїй відомій програмній праці “Українська народна словесність. (В справі записів українського етнографічного матеріалу)” зазначав, що дослідження обробки шкіри становить матеріальну культуру народу, і давав вказівки щодо збирання відомостей про цю галузь народного промислу²¹.

Зауважимо, що шкіра диких тварин стала предметом народної творчості на Гуцульщині. На думку Ярослава Зеленчука, це засвідчує, що “власники таких територій чітко знали кількість тварин, які мешкали в їхньому ревірі”²². Вони настільки добре знали місця перебування тварин і були переконані у своїй спроможності їх добути, що дозволяли собі пропивати у шинку наперед ще не впольовану тварину. Це відображено в усній народній творчості гуцулів у вигляді приказок: “Не продавай вовка, поки не вбив”, “П’є на вовчу шкуру”, “Шкуру пропив, а вовк у лісі”, “Ще вовка не зловив, а вже шкіру пропив”, “Не діли шкуру невбитого ведмеда”, “Не продавай шкіри, не вбивши ведмеда”, “Не продавай шкіри, не вбивши звіра”, “Не вбивши ведмеда, шкіри не продають”, “Не вбивши ведмеда, не діли шкуру”, “На живому ведмедю шкури не купляй”, “Діли шкуру, аж уб’єш ведмеда”, “Де медвідь, там і шкура”²³.

Важливе господарське значення шкіри дичини засвідчують чисельні рекламні оголошення про її реалізацію та обробку, які публікувались у періодичних виданнях Галичини. Аналіз історичних джерел показав, що перше таке оголошення було публіковано в “Галицькому загальному календарі на рік Божий 1872” (“Haliczanin, kalendar zprowszech nyparok pański 1872”). Фірма Ф. Свачіна (“F. Swaczina”), яка розташовувалась на Мар’яцькій площі у Львові, пропонувала послуги з обробки шкіри (рис. 1).

Українознавчо-історична реконструкція етносоціальної системи Гуцульщини: дис. ... канд. істор. наук: 09.00.12. – К., 2008. – С. 204–242).

¹⁹ Мороз В. Моє рідне село Саджава. – Богородчани: Видавнича справа, 2003. – С. 26.

²⁰ Зеленчук Я. І. Українознавчо-історична реконструкція етносоціальної системи Гуцульщини. – С. 199–232.

²¹ Гнатюк В. М. Вибрані статті про народну творчість / упорядкування, вступна стаття та примітки М. Т. Яценка. – К.: Наукова думка, 1966. – С. 51.

²² Ревір – чітко відмежована ділянка, яку займає й охороняє тварина, район простору над якою-небудь територією.

²³ Зеленчук Я. І. Українознавчо-історична реконструкція етносоціальної системи Гуцульщини. – С. 283.

F. SWACZINA.

Obznajomiwszy się podczas mego kilko-
letniego pobytu w Paryżu z wszystkimi
postępami sztuki rymarskiej i z najdosć-
pniejszem nabyciem tychże towarów,
polecam wysokiej Szlachcie i Szanownej
Publiczności mój

SKŁAD WYROBÓW
siodlarskich i rymarskich
najprzedniejszej jakości i elegancji, jako to:
**siodła angielskie, derhy, bicze, szo-
ry, chomąta i artykuły do podróży,
polowania, stajenne i angielskie,**
po cenach fabrycznych.

Nowe zamówienia jako też reparacje
uskuteczniam dokładnie i w jak najkrótszym czasie.

F. Swaczina
rymarz
pod l. 804 obok hotelu Langa przy placu Marjackim.

Рис. 1. Оголошення фірми Ф. Свачіна ("F. Swaczina"): вичинка шкіри та виготовлення зброї для коней і продаж знарядь для полювання (м. Львів, Мар'яцька площа) ²⁴

У 1905 р. майстерня Станіслава Вронського на вул. Театральній, 5 у Львові пропонувала виправку шкіри дичини (рис. 2).

²⁴ Haliczanin, kalendar zpowszech nynarok pański 1872. – Lwów: Drukarnia K. Pillera, 1872.

Рис. 2. Реклама майстерні з вичинки шкірок Станіслава Вронського (м. Львів, вул. Театральна, 5) ²⁵

Більшість оголошень і реклами щодо реалізації, закупівлі й обробки шкіри дичини фокусувалась на мисливцях і публікувалась у Львівському часописі “Ловець”, який виходив за підтримки Галицького мисливського товариства. Так, 1902 р. Х. Вершицький із Тарнува звертався до мисливців щодо можливості закупівлі великих партій шкір козулі (рис. 3).

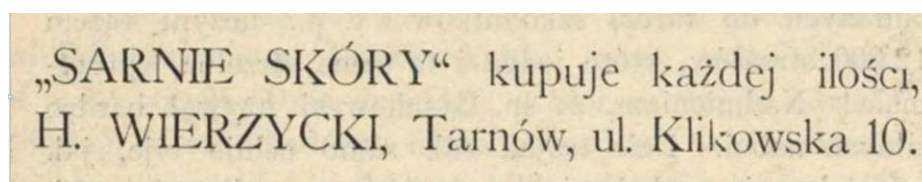

Рис. 3. Оголошення Х. Вершицького з Тарнува про закупівлю козулячих шкірок ²⁶

²⁵ Ogłoszenia // Łowiec. – 1905. – № 23.

²⁶ Ogłoszenia // Łowiec. – 1902. – № 23. – S. 282.

На початку ХХ ст. у Львові на вулиці Ваговій, 5 розташовувалась фірма “Фалл”, яка закупувала за найвищими цінами шкірки лисиць, куниць, тхорів, зайців (рис. 4).

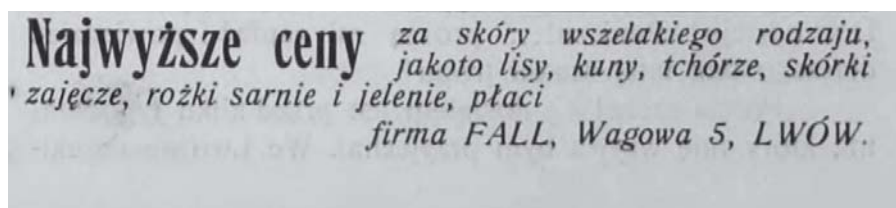

Рис. 4. Оголошення фірми “Фалл” (м. Львів, вул. Вагова, 5) про закупівлю за найвищими цінами шкірок лисиці, куниці, тхорів, зайців, козулячих та оленячих рогів²⁷

Аналогічним промислом у Львові займалась також Крайова промислова спілка, яка закупувала шкірки зайців, лисиць (рис. 5).

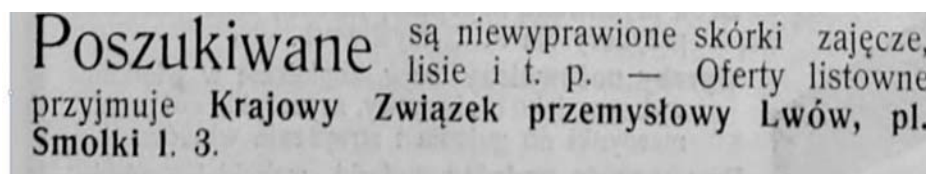

Рис. 5. Оголошення Крайової промислової спілки (м. Львів, пл. Смолкі, 3) про закупівлю шкірок зайців і лисиць²⁸

Фірма Петра Карп’яка пропонувала власникам вичинку сирих шкір лисиць, ласок, тхорів, куниць, кротів, хом’яків, білок. У примітках було вказано, що приймаються винятково шкіри тварин, добутих узимку (рис. 6).

Рис. 6. Оголошення фірми Петра Карп’яка (м. Львів, вул. Руська, 18) про виконання робіт із виправлення шкірок лисиці, ласки, тхора, куниці, крота, хом’яків, білок. Приймаються шкірки тварин, добутих узимку²⁹

²⁷ Ogłoszenia // Łowiec. — 1911. — № 24. — S. 292.

²⁸ Ogłoszenia // Łowiec. — 1912. — № 24. — S. 287.

²⁹ Ogłoszenia // Łowiec. — 1913. — № 24. — S. 292.

Ця фірма функціонувала з 1909 р. до початку Другої світової війни. В оголошенні, опублікованому 1938 р., зазначено, що фірма знаходилась у Львові на вул. Зублікевича, 4 та приймала від мисливців різні невиправлені шкіри. Мисливцям, які були членами мисливських товариств, надавалась знижка (рис. 7).

Рис. 7. Реклама майстерні з вичинки шкіри Петра Карп'яка (м. Львів, вул. Зублікевича, 4)³⁰

У 20-х рр. ХХ ст. "Польська гарбарня" у Львові, вул. Зублікевича, 24, пропонувала мисливцям повний спектр вичинки всіх видів дичини (рис. 8).

Рис. 8. Оголошення фірми з вичинки шкіри "Польська гарбарня" ("Polskagarbarnia", м. Львів, вул. Зублікевича, 24) про прийняття від мисливців на вичинку різного виду шкірок³¹

³⁰ Ogłoszenia // Łowiec. – 1938. – № 1–2. – S. 23.

³¹ Ogłoszenia // Łowiec. – 1921. – № 7. – S. 8.

У 30-х рр. XX ст. у Львові мисливці мали змогу вчинити шкіри мисливських тварин (лисиці, куниці, видри, тхора, козулі, оленя) в хутряній майстерні Кароля Шюрера (вул. Сенаторська, 11а) (рис. 9–11).

Рис. 9. Оголошення хутряної майстерні Кароля Шюрера (м. Львів, вул. Сенаторська, 11а) про вчинку шкірок і фарбування мисливських тварин (лисиці, куниці, видри, тхора, козулі, оленя)³²

Рис. 10. Оголошення фірми Кароля Шюрера (м. Львів, вул. Сенаторська, 11а) про купівлю та виправку шкірок лисиць, видр, куниць, тхорів, можливість обміну шкірок дичини на інші хутра³³

³² Ogłoszenia // Łowiec. – 1934. – № 2–3. – S. 28.

³³ Ogłoszenia // Łowiec. – 1937. – № 3. – S. 53.

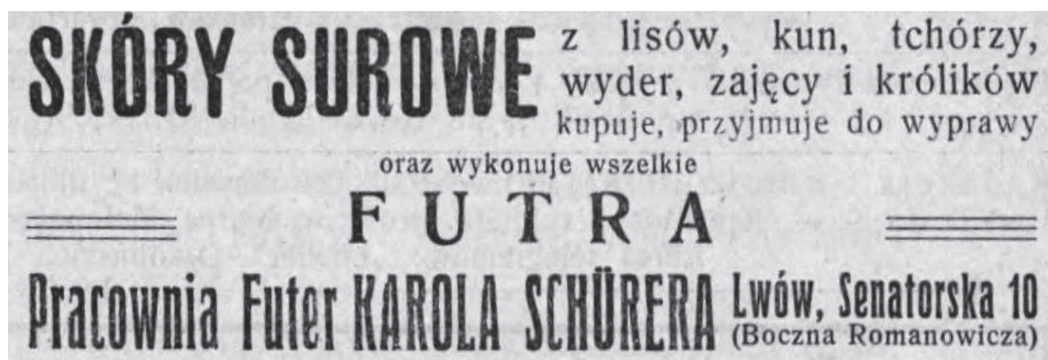

Рис. 11. Оголошення майстерні хутра Кароля Шюрера
(м. Львів, вул. Сенаторська, 10)
про вичинку шкіри лисиць, куниць, тхорів, видр, зайців і кроликів ³⁴

Послуги з фарбування та виправлення шкір лисиць, куниць, тхорів, вовків, видр, ведмедів надавала також фірма “Соболь”, яка розташовувалась у Львові, вул. Львівських дітей, 56. Фірма мала добру репутацію, і її роботу було оцінено золотом та срібною відзнаками (рис. 12).

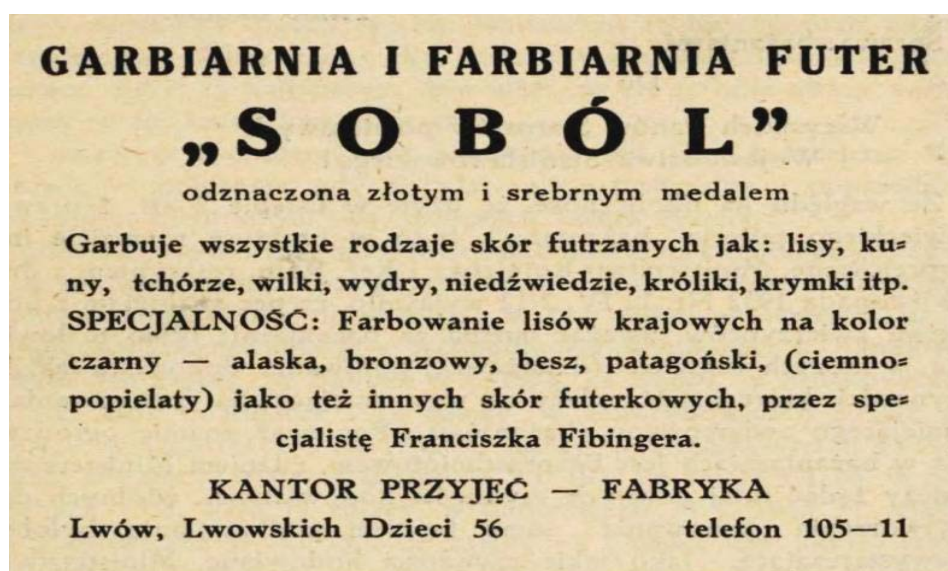

Рис. 12. Реклама фірми з вичинки та фарбування шкіри “Соболь”
(м. Львів, вул. Львівських дітей, 56) ³⁵

³⁴ Ogłoszenia // Łowiec. — 1929. — № 1. — S. 2.

³⁵ Ogłoszenia // Łowiec. — 1933. — № 4. — S. 48.

У 30-х рр. у Львові на вул. Рутовського, 2 діяла фабрика рукавиць Черніцького й Ольшевського. На зображенні реклами фабрики бачимо, що місцеві мисливці мали змогу здавати на вичинку шкіри з добутих тварин (козуль, оленів, лисиць, кабанів, зайців) (рис. 13).

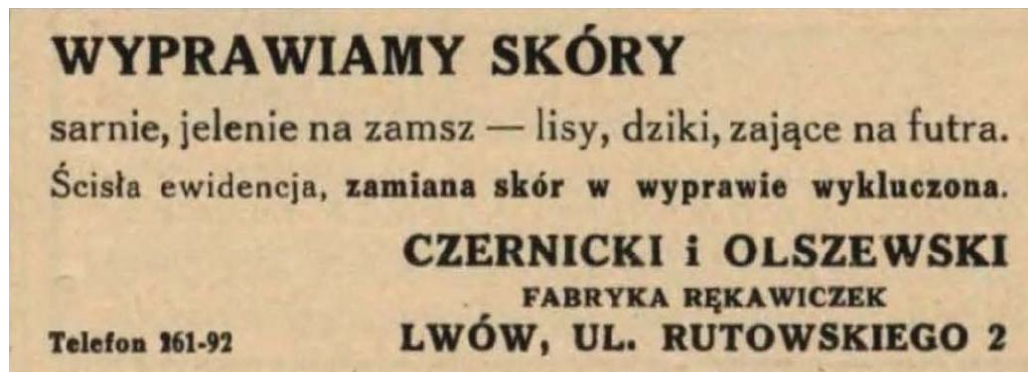

Рис. 13. Оголошення фабрики рукавиць Черніцького та Ольшевського щодо виправки шкірок козуль, оленів на замшу, а лисиць, кабанів, зайців – на хутро

Рис. 14. Реклама майстерні М. А. Августина (м. Львів, вул. Рутовського, 7) про виправлення хутра лисиць, тхорів, видр³⁶

Крім широкої мережі організацій з вичинки та фарбування шкіри мисливських видів тварин у Львові, діяли фірми й в інших частинах Галичини. Зокрема, мисливці Кракова мали змогу скористатись послугами фірми “Хутрополь”, яка розташувалась у Кракові на вул. Концік, 20. Вона спеціалізувалась на вичинці та фарбуванні хутра лисиць, тхорів, кротів, зайців, кроликів (рис. 15).

³⁶ Ogłoszenia // Łowiec. – 1936. – № 9. – S. 164.

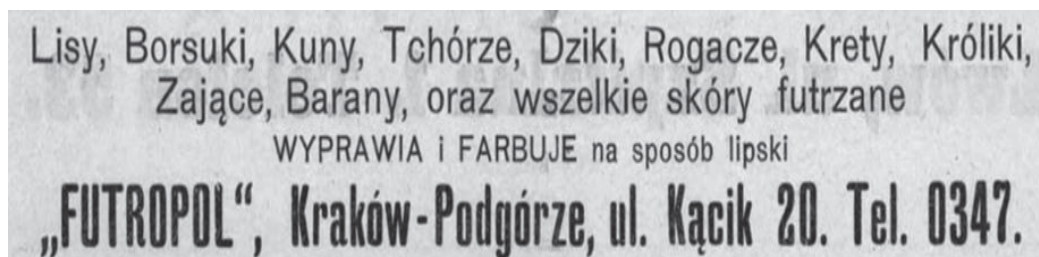

Рис. 15. Реклама фірми “Хутрополь” (м. Краків, вул. Концік, 20), що виправляє та фарбує шкірки лисиць, тхорів, кротів, зайців, кроликів ³⁷

Зауважимо, що ринок вичинки шкір дичини у міжвоєнний період у Галичині був конкурентним, на ньому працювали, крім місцевих товаровиробників, ще й іноземні. З оголошення “Міжнародного технічного бюро” з Бельгії довідуємось про можливість співпраці щодо вирощування та реалізації хутрових видів тварин (бабаків, лисиць, мавп).

Рис. 16. Реклама виправки шкірок дичини “Міжнародного технічного бюро” з вирощування хутрових тварин (Бельгія) ³⁸

³⁷ Ogłoszenia // Łowiec. – 1928. – № 23–24. – S. 389.

³⁸ Ogłoszenia // Łowiec. – 1928. – № 13. – S. 211.

Місцеві виробники хутра ставили перед владою запитання щодо сприяння в розведенні одомашнених видів дичини: “Чому в Польщі не розводять хутрові види тварин, які дають нам цінне хутро? Наші громадяни змушені закуповувати хутро з інших країн, затрачаючи значні суми у валюті. Чи є в країні люди, які з великим ентузіазмом візьмуться за цю справу?”

„Kurjer Poranny” w Warszawie z dnia 7. sierpnia 1927 r. Nr. 217 uczynił następującą uwagę:
„...i dlaczego niema w Polsce hodowli zwierząt, dających futro? Zmuszeni jesteśmy sprowadzać te kosztowne futra z zagranicy za ogromne sumy. Czy nie znajdują się odpowiedni ludzie, którzy z całą energią wezmą się do tego rodzaju produkcji?”

JEDYNIENIE HODOWLA SREBRNYCH LISÓW zaaklimatyzowanych w Farm Elevage du Mont Blanc lub importowanych wprost z farmy B. Grahama Rogers'a w Summerside, Kanada — oraz

HODOWLA NURKÓW pochodzących z kanadyjskich prowincji (Quebec, Northern Ontario, Hudsonbay, Alaska), gwarantują rzeczywiście rentowność inwestowanego kapitału.

Dostarczany jest wyłącznie pierwszorzędny materiał hodowlany. Kanadyjscy eksperci udzielają interesantom bezpłatnych porad, dotyczących zakładania farm, pielęgnowania i żywienia srebrnych lisów oraz innych zwierząt, dających futro. Zorganizowane są bezpłatne kursa dla Szan. Klientów pragnących zapoznać się z hodowlą zwierząt, dających futro. Bezpłatnych informacji udzielają:

ELEVAGE DU MONT BLANC. 120. AVENUE DES CHAMPS ELYSÉES, PARIS.

Siedziba Zarządu lub Generalne przedstawicielstwo: **Louis Timmerhans, Chateau d'Embourg, Chemée (Belgia)**

Przedstawicielstwo na Polskę: **Vasil Jusvak, ul. Teatralna 11. Lwów.**

Рис. 17. Оголошення про реалізацію шкірок сріблястих лисиць із Канади.
Представник у м. Львові, вул. Театральна, 11³⁹

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Галузь мисливського господарства Галичини досліджуваного періоду продукувала не лише велику частину харчової продукції, але й хутра та шкірок. Відомо, що шкіра та хутро становили п'яту частину від всієї продукції мисливської галузі. У Галичині багато підприємств із вичинки дичини та її реалізації розташовувались у Львові. З'ясовано, що найвищої вартості серед хутрової продукції було хутро видри, куниці, лисиці. Географічне розташування та природне становище сприяли добуванню хутрових видів мисливських тварин, це мало велике економічне значення.

³⁹ Ogłoszenia // Łowiec. — 1928. — № 12. — S. 178.